

Päähaku, taiteiden tutkimuksen kandiohjelma

Valintakoe 7.5.2019 klo 14.00–18.00

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Kirjoita henkilötietosi kaikille sivuille.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.

Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

- Tarkista, että saamassasi koenipussa on kansilehden ja ohjesivun (sivut 1–2) lisäksi:
  - kysymys- ja vastausosio (sivut 3–10)
  - erillinen aineisto-osio: Teksti 1 ja Teksti 2 (sivut 11–14)
  - optinen monivalintatehtävien vastauslomake
  - yksi ruutupaperiarkki omia muistiinpanoja varten (konseptipaperi)
- Tarkista, että olet kirjoittanut nimesi ja henkilötunnuksesi kaikkiin vastauslomakkeisiin ja rastinut monivalintatehtävien vastauslomakkeeseen (optinen vastauslomake) henkilötunnuksen mukaiset soikiot oikein.
- Kirjoita vastauksesi suomeksi tai ruotsiksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.
- Monivalintatehtäviin vastataan erilliselle optisesti luettavalla lomakkeelle. Muiden tehtävien vastaukset kirjoitetaan kysymys- ja vastausosioon. Kirjoita kukin vastaus sille varattuun tilaan. Arvostelija ei huomioi merkintöjä, jotka ovat vastaukselle varatun tilan ulkopuolella.
- Kirjoita lyijykynällä ja selvällä käsialalla. Arvostelija tulkitsee tulkinnanvaraiset merkinnät vähiten pisteitä tuottavan vaihtoehdon mukaisesti.
- Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa. Olet saanut yhden arkin ruutupaperia. Voit tarvittaessa pyytää lisää ruutupaperia valvojalta.
- Pidä koemateriaalisi niin, että lähelläsi istuvat hakijat eivät pysty katsomaan vastauksiasi ja merkintöjäsi.

Pisteyttäminen

Valintakoe pisteytetään asteikolla 0–100. Näet osakohtaiset pisteet tässä:

Osa	Voit saada	Sinut voidaan valita vain, jos saat
1	0–40 pistettä	vähintään 20 pistettä ja osasta 1 saamiesi pisteiden perusteella olet sadan parhaan joukossa
2	0–60 pistettä	vähintään 30 pistettä (osan 2 vastaukset arvostellaan vain niiltä, jotka ovat läpäisseet hyväksytysti osan 1 ja ovat sadan parhaan joukossa)
yhteensä	0–100 pistettä	vähintään 50 pistettä

Osassa 1 vastaat ennakkoon luetun materiaalin pohjalta tehtyihin monivalintakysymyksiin sekä kahteen kysymykseen.

Osa 2 perustuu ennakkoon lukemaasi materiaaliin sekä koetilaisuudessa jaettavaan kahteen tekstiin. Tehtävä mittaa asiasisällön jäsentynyttä hallintaa sekä kykyä yhdistellä ja soveltaa ennakkoon luettua materiaalia koetilanteessa annettavaan aineistoon. Vastausten arvostelussa keskeisiä kriteerejä ovat asiasisältö, käsitteellinen selkeys, johdonmukaisuus ja kielellisen ilmaisun sujuvuus.

Kun aiot palauttaa koepaperit

Muista kirjoittaa koepaperinipun kansilehdelle allekirjoituksesi, sekä nimesi kaikille pyydetyille sivuille. Kun lähdet palauttamaan koepapereita, ota mukaasi kaikki tavarat istumapaikaltasi. Palauta kaikki saamasi paperit, myös suttupaperit, vaikket olisikaan tehnyt joitakin tehtäviä tai mitään tehtäviä. Todista henkilöllisyytesi, kun palautat paperit. Kokeen valvoja merkitsee kokeeseen osallistumisen ja koepapereiden palautuksen osallistujalistaan. Tarvittaessa saat kokeen valvojalta erillisen todistuksen valintakokeeseen osallistumisesta.

OSA 1: Tehtävä 1 (0–30 pistettä)

Vastaa monivalintatehtäviin (1.1–1.16) optisesti luettavalle vastauslomakkeelle. Valitse kunkin monivalintakohdan vaihtoehtoista yksi (1), joka lukemasi perusteella sopii väittämiin. Merkitse oikeana pitämäsi vaihtoehto rastittamalla (X). Käytä lyijykynää. Mikäli haluat korjata vastauksesi, pyyhi virheellinen vastaus pyyhkeellä huolellisesti pois.

Neljästä ensimmäisestä oikeasta vastauksesta et saa pisteitä. Neljän oikean vastauksen jälkeen saat 2,5 pistettä jokaisesta oikeasta vastauksesta. Vääristä vastauksista saat nolla pistettä. Vastaamatta jättäminen tulkitaan vääräksi vastaukseksi.

Jos valitset vastausvaihtoehtoista enemmän kuin yhden (1), tulkitaan tämä vääräksi vastaukseksi, vaikka yksi valituista vastausvaihtoehtoista olisikin oikea vastaus.

1.1) Platon ja Aristoteles ymmärsivät taiteen

- a) kauneudeksi.
- b) luonnon jäljittelyksi.
- c) katharsikseksi.
- d) ilmaisukyvyksi.

1.2) Immanuel Kantin mukaan makuarvostelman tutkimuksen tehtävänä on osoittaa, miksi kauneuteen kohdistuvat arvostelmat

- a) riippuvat taiteen oikeasta määritelmästä.
- b) riippuvat käsitteistä ja arvostelijan tarkoituksesta.
- c) ovat yleispäteviä ja välttämättömiä.
- d) ovat päteviä vain, kun ne ovat pyyteellisiä.

1.3) Martta Heikkilän mukaan metakritiikki pyrkii

- a) selventämään ja analysoimaan taidekritiikin ja taiteentutkimuksen peruskäsitteitä.
- b) tekemään taidekritiikistä metafysiikkaa.
- c) osoittamaan, että taide ei kuulu kriittisen tutkimuksen piiriin.
- d) osoittamaan, että taidetta voi arvioida vain ei-esteettisestä sosiologisesta näkökulmasta.

1.4) Monroe C. Beardsleyn mukaan taidekritiikin kriteerejä ovat

- a) totuudenmukaisuus, realistisuus ja jäljittelyn tarkkuus.
- b) intensiteetti, yhtenäisyys ja kompleksisuus.
- c) tunne, ilmaisu ja empatia.
- d) esteettinen, eettinen ja episteeminen hyväksyttävyyys.

1.5) Nelson Goodman jakoi taideteokset

- a) allegorisiin ja kalligrafisiin.
- b) biografisiin ja autobiografisiin.
- c) autografisiin ja allografisiin.
- d) autonomisiin ja autotelisiin.

1.6) Martta Heikkilän mukaan 1700-luvun taideteorioiden tärkein kriittinen käsite oli

- a) maku.
- b) kauneus.
- c) ylevyys.
- d) valistuneisuus.

1.7) Martta Heikkilän mukaan 1900-luvun puolivälin uskriteikki korosti kirjallisten tekstien

- a) symbolista tulkintaa ja psykoanalyttistä merkitystä.
- b) realismia ja yhteiskunnallista merkitystä.
- c) biografista ja tekijän psykologiaa painottavaa tulkintaa.
- d) lähilukua ja teosten rakenteen ja merkityksen erottamattomuutta.

1.8) Realistisen taidekäsityksen perusoletuksen mukaan maailma on

- a) taiteellinen konstruktio.
- b) ihmismielen tuote.
- c) olemassa ihmisestä riippumatta.
- d) illuusiota.

1.9) Mihin taidekäsitykseen pätee väittämä ”taiteella ei ole mitään tekemistä moraalin, uskonnon, politiikan tai muunkaan elämänalan kanssa”?

- a) Formalistiseen taidekäsitykseen.
- b) Marxilaiseen taidekäsitykseen.
- c) Feministiseen taidekäsitykseen.
- d) Platonilaiseen taidekäsitykseen.

1.10) Outi Lahtisen mukaan teatterikritiikin kantaisänä voidaan pitää

- a) Homerosta.
- b) Sofoklesta.
- c) Aristotelesta.
- d) Euripidestä.

1.11) Aristoteleen *Runousoppiin* pohjautuneet näytelmän niin kutsutut uusklassiset säännöt muodostettiin

- a) keskiajalla.
- b) renessanssin aikana.
- c) valistuksen aikana.
- d) romantiikan aikana.

1.12) Keskeinen vaikuttajahahmo elokuvan *auteur*-teorian synnyn taustalla oli

- a) Lev Kulešov.
- b) André Bazin.
- c) Thomas Alva Edison.
- d) August Lumière.

1.13) Elokuvan historia voidaan Veijo Hietalan mukaan jakaa karkeasti

- a) ekspressionistiseen ja impressionistiseen perinteeseen.
- b) kertovaan ja abstraktiin perinteeseen.
- c) dokumentti- ja fiktioperinteeseen.
- d) historialliseen ja omaa aikaansa kuvaavaan elokuvaan.

1.14) Claude Lévi-Straussin mukaan myytit

- a) heijastavat kulttuurin kipupisteitä ja sovittavat konflikteja.
- b) kertovat asioista, jotka ovat loogisesti mahdottomia.
- c) ovat kevyttä viihdettä ja sopivat parhaiten komediaan.
- d) ovat valhetta ja siksi niitä ei voi hyväksyä.

1.15) Susanna Välimäen mukaan musiikkikritiikkiä luonnehtivat muun muassa seuraavat piirteet:

- a) Vaikeataajuisuus, subjektiivisuus ja ajasta riippumattomuus.
- b) Julkisuus, ammattimaisuus ja kriittisyys.
- c) Luovuus, ilmaisevuus ja yksityisyys.
- d) Teoreettisuus, impressionistisuus ja journalismikritiikki.

1.16) Susanna Välimäen mukaan modernistista musiikkikäsitystä kuvaavia piirteitä ovat:

- a) Kulttuuristen ja yhteiskunnallisten sisältöjen korostaminen.
- b) Sisällön korostaminen muodon kustannuksella.
- c) Yksilönpalvonnan ja neromyytin kyseenalaistaminen.
- d) Yksilönpalvonta ja neromyytti.

Arvosteluperusteet

OSA 1: Tehtävä 1 (0–30 pistettä)

Vastaa monivalintatehtäviin (1.1–1.16) optisesti luettavalle vastauslomakkeelle.

Oikeat vastaukset

- 1.1 b
- 1.2 c
- 1.3 a
- 1.4 b
- 1.5 c
- 1.6 a
- 1.7 d
- 1.8 c
- 1.9 a
- 1.10 c
- 1.11 b
- 1.12 b
- 1.13 c
- 1.14 a
- 1.15 b
- 1.16 d

OSA 1: Tehtävä 2 (0–5 pistettä)

Millä tavoin Outi Lahtinen kuvailee suomalaisen teatterikritiikin syntyä ja kehitystä?

Vastaus voidaan jakaa osatekijöihin A–E.

- A (0–1 p.): Suomalaisen teatterikritiikin syntyajankohta, tausta ja tavoite.
- B (0–1 p.): Lehdistö teatterikritiikin kanavana.
- C (0–1 p.): Varhaiset teatterikritiikin harjoittajat.
- D (0–1 p.): Erikoistuneen teatterikritiikin synty.
- E (0–1 p.): Teatterikriitikkojen koulutus pohja.

Esimerkkivastaus

Moderni eurooppalainen teatterikritiikki syntyi 1700–1800-luvuilla ja sen perässä suomalainen teatterikritiikki 1800-luvulla. Sen tärkeänä tavoitteena oli teatteriharrastuksen kasvattaminen ja yleisön sivistäminen. Kritiikin välittäjänä lehdistöllä oli tärkeä rooli. Z. Topelius toimi *Helsingfors Tidningar* -sanomalehden päätoimittajana vuodesta 1842. Ensimmäisen suomenkielisen teatterikritiikin julkaisi Pietari Hannikainen *Kanava*-lehdessään 1846. 1900-luvun alkuvuosikymmenille saakka teatterikritiikkiä kirjoittivat varsinkin kirjailijat ja kirjallisuudentutkijat. Erikoistunut teatterikritiikki syntyi 1940-luvulta alkaen. 1960-luvulta lähtien teatterikritiikistä ovat paljolti vastanneet lehtien kulttuuritoimitukset ja toisaalta vapaina avustajina toimivat kriitikot. Teatterikritiikkojen koulutustaustana ovat yleensä olleet yliopistolliset kirjallisuuden opinnot. 1960-luvulta lähtien yliopistot ja korkeakoulut ovat tarjonneet erikoistunutta teatterialan koulutusta ja tutkimusta sekä samalla perusteita teatterikritiikille.

OSA 1: Tehtävä 3 (0–5 pistettä)

Mitä on elokuvan genrekritiikki Veijo Hietalan mukaan?

Vastaus voidaan jakaa osatekijöihin A–E.

- A (0–1 p.): Mitä genrekritiikki on ja mihin se soveltuu.
- B (0–1 p.): Genrekritiikin arvottamiskriteerit.
- C (0–1 p.): Genrekritiikin ongelmat.
- D (0–1 p.): Genrekritiikki ja yleisö.
- E (0–1 p.): Genrekritiikki ja *auteur*-näkökulma.

Esimerkkivastaus

Genrekritiikki pohjautuu elokuvan ilmentämään lajityyppiin ja sopii parhaiten populaarielokuvien arviointiin, koska ne tavallisesti edustavat selvästi jotain genreä. Tiettyyn genreen kuuluvalta populaarielokuvilta ei voi vaatia mitään hyvää. Genrekritiikkiin perustuvan arvottamisen keskeiset kriteerit ovat: 1) elokuva on hyvä, jos se toteuttaa puhtaasti lajityyppinsä luonnetta; 2) elokuva on hyvä, jos se kehittää lajityyppiään. Genrekritiikin ongelmana voidaan pitää sitä, että lajityyppien rajat eivät ole absoluuttisia, ja siksi kaikkia elokuvia ei voida luokitella ongelmattomasti. Lisäksi genrejen arvokriteerit syntyvät ja toimivat kehämäisesti. Hietala ei pidä näitä ongelmia vakavina vaan suosittelee ”pragmaattista lähestymistapaa”. Genrekritiikki ”ottaa huomioon myös oletetun kohdeyleisön, ikäluokan, sukupuolen ja kansallisuuden”. Hietalan mukaan ”Genrekritiikki ei sulje pois *auteur*-näkökulmaa.” Ohjaaja voi hyödyntää lajityypin konventioita omassa työssään.

OSA 2 (0–60 pistettä)

Lue tekstit 1 ja 2 (sivuilla 11–14). Analysoi Kuisma Korhosen ja Susanna Välimäen artikkelien sekä Martta Heikkilän kuvaamien taidekritiikin osa-alueiden pohjalta, millaisia kritiikin piirteitä teksteissä 1 ja 2 ilmenee ja vertaile tekstejä toisiinsa.

Arvosteluperusteet

Kokeen osassa 2 keskeisiä kriteereitä vastausten arvostelussa ovat asiasisältö, käsitteellinen selkeys, johdonmukaisuus ja kielellisen ilmaisun sujuvuus. Seuraavassa kuvataan niitä osa-alueita, joita sisältyy hyvään vastaukseen.

Tehtävässä 2 hakija tarkastelee kahta, keskenään erilaista kritiikkitekstiä soveltamalla niiden tarkasteluun Martta Heikkilän kuvaamia taidekritiikin osa-alueita (Johdanto teokseen *Taidekritiikin perusteet*) sekä Kuisma Korhosen ja Susanna Välimäen artikkeleissaan esittämiä näkemyksiä taidekritiikistä. Maksimipisteisiin yltävä vastaus käsittelee aineiston kahta tekstiä suhteessa taidekritiikin kolmeen keskeiseen osa-alueeseen, eli kuvaukseen, tulkintaan ja arvottamiseen, sekä pohtii kirjallisuuskritiikin (Korhonen) ja musiikkikritiikin (Välimäki) erityisominaisuuksia selkeällä ja johdonmukaisella tavalla. Ihannevastaus vertailee kritiikkitekstejä toisiinsa monipuolisesti, systemaattisesti ja kriittisesti suhteessa Heikkilän, Korhosen ja Välimäen artikkeleissa esitettyihin pääajatuksiin.

Hyvässä vastauksessa hallitaan Heikkilän esittämä kritiikin perustehtävien kolmijako sekä Korhosen ja Välimäen artikkeleiden keskeinen asiasisältö ja osataan analysoida luettua materiaalia johdonmukaisesti. Kirjoittaja osaa eritellä Heikinheimon ja Nylénin kritiikkien kuvaavia, tulkitsevia ja arvottavia elementtejä sekä kuvata Heikinheimon ja Nylénin tapoja yhdistää kuvausta, tulkintaa ja arvottamista. Hyvässä vastauksessa kirjoittaja osaa myös analysoida taidekritiikin arvottamisen kriteereitä ja perustella havaintonsa kritiikkitekstien kautta. Hän osaa myös arvioida kritiikin yleisön merkitystä, eli sitä kenelle kritiikki on suunnattu ja mikä on julkaisupaikan mahdollinen merkitys, kirjoittajan asennetta teokseen ja sen tekijään (tai tekijöihin) sekä kritiikin kieltä. Kirjoittaja osaa arvioida taidekritiikin eri muotoja, kohteita ja lähtökohtia, taidemuotojen erilaisuutta sekä kritiikon tapaa kontekstualisoida sanottavaansa tai tuoda esiin subjektiivista kokemustaan. Kirjallisuuskritiikin tarkastelussa kirjoittaja osaa esimerkiksi arvioida kirjallisuuden lajin merkitystä arvion lähtökohtana. Välimäen artikkelia hyödyntäen kirjoittaja osaa eritellä keinoja, joiden avulla musiikkikritiikko kontekstualisoi havaintojansa esimerkiksi vertailemalla konserttisaleja tai levytyksiä sekä antaa sanallisen muodon kuullulle kokemukselle.

Hyvässä kritiikkitekstien vertailussa ensinnäkin tunnistetaan ja määritellään kahden kritiikkitekstin keskeiset erot. Seppo Heikinheimon teksti on konserttikritiikki ja julkaistu päivälehdessä (Helsingin Sanomat), Antti Nylénin kirjakritiikki on julkaistu kirjallisuuden alan erikoislehdessä (Parnasso). Kirjoittaja osaa tuoda esiin tekstien kohteen moniulotteisuuden: Heikinheimon teksti keskittyy varsinaisen konserttikritiikin ohella huomattavassa määrin konserttisalien akustiikkaan, kun taas Nylénin kritiikki tarkastelee Eila Kostamon julkaiseman teoksen ohella myös teoksen kääntämistä ja George Sandin ja Gustave Flaubertin tyyliä. Hyvässä vastauksessa hyödynnetään Korhosen ja Välimäen artikkeleita kritiikkitekstien erojen erittelyssä. Kirjoittaja osaa tuoda esiin eroja Heikinheimon ja Nylénin tavoissa arvottaa kritisoimiaan teoksia ja osaa myös pohtia arvottavan kritiikin ilmenemistapaa ja tehtävää. Toisaalta hyvässä vastauksessa huomioidaan myös kritiikkitekstejä yhdistävät piirteet ja se, ettei kumpikaan niistä edusta perinteistä kritiikkiä yksiselitteisellä tavalla. Kirjoittaja osaa tuoda esiin sen, että molemmat kritiikit edustavat taiteen asiantuntijapuhetta, joka arvioi korkeakulttuuriin assosioituvaa taideteosta, ja pohtia sitä kuinka kyseinen asiantuntijuus ilmenee. Hyvässä vastauksessa osataan arvioida kritiikkien yleisöjä niin lukijan oletetun tietämyksen kuin käytetyn kielen yleistajuisuuden kannalta.

Hyvä vastaus on käsitteellisesti selkeä ja muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden. Sen kielellinen ilmaisu on sujuvaa ja huolellista.